

Inspiráció tanodás tanítóknak

A tanoda sokkal több, mint a házi feladat megírása vagy korrepetálás. A tanodában minden önkéntes különleges helyzetbe kerül: közel állhat a diákhoz, mint egy barát, mégis azokat az értékeket képviseli, amit általában egy jó szülő vagy jó tanár. Egy egészséges kapcsolat még többet ad a tanodásodnak, mint amennyit egyébként 90 percben meg tudsz tanítani.

Itt olvashatsz pár ötletet, ami segíthet a leggyakoribb elakadásokon átlendülni: ha a gyereket motiválatlannak látod, gond van a viselkedésével, vagy ha úgy érzed, hogy nehezen megy át, amit tanítanál neki. Hogy a diák motiváltabb maradjon a hét során, fontos az bátorító és reális értékelés és a szerető, határozott kapcsolat. Ha tudod, használd ezeket az ötletszikrákat! Ha pedig van saját bevált ötleted, segíts bővíteni a listánkat!

Utolsó frissítés: 2017. nov. 23.

Az anyag letölthető a temegen.net oldalról. Szabadon felhasználható a [Creative Commons Nevezd meg! 2.5 Magyarország Licenc](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/) feltételeinek megfelelően, a TE+ÉN Református Közösség Tanodáját feltüntetve.

0. Kultúra

Mindenképp számolj azzal, hogy a tanítványod más kultúrából jön!

Ne gondold, hogy olyanok a hétköznapijaid, mint a tieid voltak ilyen idős korodban. És azt sem, hogy azok az álmaj, vágyaj, motivációja, mint neked. Mint ahogy könnyen lehet, hogy az ő értékrendjében teljesen más szerepe van a tanulásnak, mástól értékes egy élet, mást jelent a siker. Ha tanítani akarsz, közben neked is tanulnod kell.

A saját értékrendedet abszolútnak gondolni, és elvárni, hogy ő ehhez igazodjon: butaság is és zsákutca is.

Amit tehetsz:

- Fogalmazd meg az ő értékrendjében, hogy miért jó az, amit épp együtt tesztek. (Igen, ehhez idő és emberismeret kell.)
- Ne a saját vagy az ő kultúrájának a nézőpontjából érvelj, hanem egy harmadikból, amihez neked is igazodnod kell, nemcsak neki (így becsületes). Pl. ha keresztyén vagy: tanulj, hogy Isten teremtésében gyönyörködhes.

Mindenkinek mindenné: egy rövid könyvecske, amitől új érzékszerveid nőnek

Nem muszáj elolvasni, de kár lenne kihagyni. Hasznos a tanodán kívül is, és vannak kölcsönözhető példányaink! (Sherwood G. Lingenfelter, Marvin K. Mayers: Mindenkinek mindenné. Harmat, 2009.)

1. Motiváció_____

Volt olyan tanárod, aki megszerettetett veled valamit? Legyél te egy ilyen tanár a tanítványodnak!

Folyamatosan adj pozitív visszajelzést a jó dolgokról, minél kreatívabban.

Persze ha dicséret inflálódik, elveszíti a motiváló erejét.

Sok gyereknek az az alapélménye, hogy „ezt úgysem tudom”. Meg kell győznöd róla, hogy ebben téved.

Pl. ha azt mondja, hogy utálja a matekot, akkor a társasjáték után dicsérd meg, hogy milyen ügyes volt: és mondd el, hogy ez egy logikai, matekos játék volt. Nahát, mégis jó vagy matekból?

Ha nem akar elkészíteni egy feladatot, próbáld meg kitalálni, hogy miért?

Van, hogy nincs ceruzája vagy nem tudja elolvasni a feladatot, de szégyelli megmondani. Ha van tipped, hogy mi a baj, akkor ajánld fel, hogy pl. adsz ceruzát, vagy felolvasod a feladatot: lehet, hogy ráhibázol.

Érezze, hogy van értelme az adott feladatot megcsinálni! Ne csak mondd ezt neki, hanem éreztess vele!

- Pl. ha megtanult leírni egy betűt: „Hol tudod ezt használni? Le tudod írni anyának, hogy szeretlek!”
- Felolvasol pár mondatot abból, amit neki kellene, és felteszel egy kérdést: „Vajon hogy menekül meg az egér? Nem tudod? A következő mondatból derül ki! Azt már olvasd el te!”

Ami érdekes, az motiválóbba, mint ami „csak” hasznos. Tudsz úgy beszélni az adott részről, mint ami *neked* is érdekes?

Olyan feladatot próbálj meg eléadni, amit meg tud oldani, de nem kisujjból, és nem is vért izzadva.

2. Tanítás

A tanulásotok akkor kezdődik, amikor még nem is találkoztatok, és akkor ér véget, amikor már nem is vagytok együtt!

Ha valamit nem ért, az általában nem segít, ha többször mondd el - próbáld inkább másképp!

A távirányító sem működik attól, mert erősebben nyomod... Vajon mit nem ért a magyarázatodban? Van benne olyan kifejezés, amit lehet, hogy a gyerek nem szokott használni, és ezért nem érti?

Szavakat nem defícióval tanulunk, hanem kontextusból

Ha pl. mesében olvasod neki: „Egy megátalkodott vénember volt az öreg”. Nem biztos, hogy meg kell állni elmagyarázni a „megátalkodott” szót. Inkább használj rá szinonímát, miközben felolvasod: „Egy *gonosz*, megátalkodott vénember volt az öreg”. Nem kellett magyarázz, és mégis elmagyaráztad!

„Könnyű megjegyezni arról, hogy...” – használd ezt a fordulatot gyakran!

Interneten utána tudsz nézni az adott évfolyam tananyagának, de kérhetsz tőlünk is segítséget. Nemcsak a könyv feladatait lehet megoldani. Légy kreatív, hozz saját feladatot vagy találd ki játékot, hogy életszagúbb legyen, amit tanul!

Iskolai tananyagtól függetlenül cél, hogy minden gyerek tudjon:

- Írni-olvasni
- Számolni
- Kritikusan gondolkodni
- Magát kifejezni (verbálisan és más módon is)

Ezeket kortól függetlenül mindig szükséges fejleszteni, kreatívan.

Információtanuláshoz használj Ankit!

Ingyenes és szabad kikerdező szoftver, nagyon hatékonyan tanulnak vele a gyerekek! Minden gyereknek van fiókja, otthon is és mobilon is tudja használni. Kérdezz, szívesen megmutatjuk, szuperkönnyű használni! Amiket beleírtok, azt utána mások is tanulhatják.

Vannak más kütyüink és eszközeink is, kérdezz!

Játsszatok el egy felelést!

3. Viselkedés_____

Fejezd ki a bizalmadat előre! „Tudom, hogy ma...”

Beszélgétek meg az elején, hogy mit fogtok csinálni!

Ebben segít a Habitica is: írjátok be az aznapi célokat. Sokaknak nagyon motiváló, hogy látják az elejét-végét az elvárásoknak.

A határvonalak világosak és következetesek legyenek és ezt előre tudja meg a gyerek, ne csak akkor, ha már feszültség van!

a) célokkal kapcsolatban

- Azért jöttünk, hogy elkészítsük a házit/megoldjunk x feladatot.
- Ez tanulási idő, mintha az iskolában lennél. Csak itt hamarabb el tudsz készülni, és van időd különleges játékokra/feladatokra is.
- Ha tudunk együtt dolgozni, akkor könnyebben tanulsz, okosabb leszel és lehet, hogy jobb jegyeket is fogsz kapni.
- Rám vagy bízva (önkéntesre a gyerek), rám kell hallgatnod, én vagyok most a tanárod/főnököd/mestered.

b) fegyelmezással kapcsolatban

- Legfeljebb 2x szólok rád, utána... (olyant mondj, ami reális, kivitelezhető és valóban meg is történik!)
- Sebződik a Habiticán a karaktered (meghalsz, elveszíted az aranyadat, tárgyadat)
- Ha utána sem működsz együtt, akkor vissza kell kísérjelek az iskolába, és hiába jöttünk ma ide. (Ha ilyesmi megtörténik, ne félj: tudja, hogy jogos. Még mondhatod

neki útközben, hogy nem így szeretted volna, és olyan könnyű lett volna jól csinálni...
Jövő héten sikerülni fog!)

- Hisztinek és zsarolásnak nem engedünk. Nyernél vele 2 perc nyugalmat és közben elveszíted a gyereket... Megéri?
- A szabályok betartásához nem ő hoz feltételeket. (Jó, leülök tanulni, ha ehettek kekszet...) A szabályokat azért kell megtartania, mert részt vesz a programon, nem külön jutalomért.

Gáz szituáció után beszélj egy munkatárssal, aki ott volt, és szedjétek össze, hogy hol volt a hiba: a gyerekekben? Benned? A körülményekben?

Ha nagyon csúnyán beszél vagy nagyon szemtelen:

- Ne csak annyit mondj, hogy „ne csináld ezt”. (Ez nem új infó, tudja ő, hogy nem lenne szabad.)
- Az elvárásodat próbáld nem negatívan megfogalmazni (=mit ne csináljon), hanem pozitívan (= mit csináljon). Pl: „Ne ugrálj!” helyett „Ülj le mellém!”
- Szembesítsd:
 - Nézd, a többiek már mind leültek és figyelnek a tanárakra, csak te nevensz ezen a gusztustalanságon, égeted magad.
 - Úgy beszélj, ahogy anyukád (vagy akit tudod, hogy nagyon szeret a családban) előtt is beszélnél.
 - Kinek szerepelsz? Na gyere, ha vagány vagy, vegyük fel kamerával. Mehet youtube-ra? Élőzünk?
 - Már x hónapja idejársz. Beszéltem én már valaha így veled? Én felnőttként soha nem mondtam ilyent neked, és nem is fogok. Tisztelj annyira, amennyire én is tisztellek téged!
 - A kisebb káromkodásokra is azonnal érdemes reagálni – hiába nem annyira csúnya, de ezzel „kóstolgat”, nem akarod ebbe az irányba engedni.

Konfliktust a legnehezebb a konfliktuskor megoldani.

- Egy része előre is megelőzhető. X és Y gengszterpár ne üljön egy asztalhoz, Z játékot nem vesszük elő tanulás alatt, stb.
- Ha balhé van, akkor bátran, határozottan le kell állítani, nem kell kedvesnek lenni.
- Van, amit akkor könnyebb tisztázni, amikor már lecsillapodott a gyerek. Ne kelljen kibékülnie azonnal, amikor még majdnem szétrobban a feje. Ha már lenyugodtak, érdemes akkor átbeszélni: mi volt? Miért volt?

4. Értékelés_____

Örülünk a teljesítménynek, de *nem ezért szeretjük* a gyerekeket.

A pontozásnak/értékelésnek több célja van, használd minden dimenzióját!

- Visszajelzés az aznapi munkáról
- Visszajelzés az önmagához képesti teljesítményről
- Jutalmazás
- Büntetés
- Motiváció

„Az értékelésnek a tanulót további tanulásra, korrekcióra kell ösztönöznie. A jól motivált tanuló a tudásért tanul, náluk az ellenőrzésnek, értékelésnek nincs ilyen jelentősége, természetesen nekik is szükségük van a megerősítésre. A közepesen vagy gyengén motivált tanulók úgy tanulnak, ahogy értékelik, nem ahogy tanítják őket.”

Forrás: sajnos elfelejtettem... Egy pedagógiai könyv lehetett, ha valaki megfejtí, sütit kap! :)

Az értékelés nemcsak a pontosztásból áll, hanem közben a szóbeli visszajelzésből is: miért kapja, mit várunk el, stb.

Az értékelésnél egyszerre törekszünk az igazságosságra, de arra is, hogy az értékeket kiemeljük, és ezek felé súlyozzunk.

A külön ajándékok (cukorka, matrica, stb.) feleslegesek, de ha ragaszkodsz hozzájuk, akkor legalább óvatosan bánj velük: ha a „sima” munkáért egy csomó ajándékot kapott egyik héten, következő héten az lesz az alapelvárása!

5. Kapcsolatépítés_____

Jó kérdések, amire szívesen válaszolnak a gyerekek

1. Mi volt a legjobb dolog, ami történt ma a suliban? (vagy mi volt a legrosszabb?)
2. Mesélj valamit, ami ma megnevettetett!
3. Ha választhatnál, ki mellett ülnél az osztályban? (És ki mellett nem ülnél semmiképp, és miért?)
4. Melyik a legklasszabb hely a suliban?
5. Ha ma este felhívnám a tanárodat, mit mesélné rólad?
6. Kinek segítettél ma? Neked ki segített ma?
7. Mondj valamit, amit ma megtanultál!
8. Mikor voltál ma a legboldogabb?
9. Mikor unatkoztál ma?
10. Kivel játszánál a legszívesebben a szünetben, akivel még soha nem játszottál?
11. Szerinted mivel kellene többet foglalkozni, mit kellene inkább tanulni az iskolában? És miből kellene kevesebbet?
12. Hol és mit játszol a szünetekben a legtöbbször?
13. Ki a legviccesebb az osztályban? Miért?
14. Ha holnaptól te lennél a tanár, mit csinálnál?
15. Ha valakivel helyet cserélhetnél az osztályban, ki lenne az, és miért?

Forrás: hvg.hu | http://hvg.hu/plazs/20140901_Semmi_25_kerdes_a_gyerekekhez_amibol_kideru

Ne csak kérdezz, hanem te is oszd meg magad:

- Neked együtt vannak a szüleid? Az enyéim elváltak, amikor kisebb voltam mint te...
- Nem szerettem én sem az írást, de aztán olyan kedves tanárnénit kaptunk, hogy a kedvéért egy könyvet is lemásoltam volna.

Emlékezz! Amit korábban mesélt, kérdezz rá vissza később. Ne csak te tudd, hogy törődsz vele, hanem hadd érezze ő is!

Kérdezz rá, hogy mi volt később az iskolában azzal a házival/dolgozattal/bármivel, amivel együtt foglalkoztatok! Tudod, mikor van a születésnapja? Emlékszik a nevedre?

Ha van kedved, tanodán kívül is találkozhatsz a gyerekekkel.

Van kedved meglátogatni a családját? Mindenkihez el szeretnénk menni, szívesen megyünk veled! Szólj!

Ezen kívül el lehet menni néha a környékre sétálni, fagyizni – néha ez jó befektetés a kapcsolatba, és így hosszú távon a tanulásba is.

„Jobban boldogul kettő, mint egy: fáradozásuknak szép eredménye van.” (Prédikátor 4,9)